

А. В. Кентій

Буковинський курінь

БУКОВИНСЬКИЙ КУРІНЬ – узагальнена назва українських військових і парамілітарних формацій, укомплектованих переважно українцями з Буковини. Діяли в часи визв. змагань 1917–21 і під час 2-ї світової війни. Б. к. 1919 – 3-й курінь 9-го стрілец. полку 3-ї Залізної стрілец. дивізії Армії УНР. Сформов. з ініціативи буковинця М. Топущака і за згодою військ. керівництва УНР наприкінці січня 1919 в Коломиї. Тимчасово підпорядковувався в адм. відношенні командуванню УГА. Наприкінці травня 1919 Б. к. перейшов на Поділля і приєднався до діючої Армії УНР, увійшов до 3-ї Залізної стрілец. дивізії, організ. *О. Удовиченком*. Складався з трьох сотень піхоти, кулемет. сотні, роти зв'язку тощо. Командирами Б. к. були М. Топущак, М. Ціпсер, [О. Кантемир](#), С. Григоряк. Бойове хрещення курінь отримав під час боїв за с. Мінківці та м. Нова Ушиця 13–14 червня 1919. Внаслідок важких втрат у боях з денікін. військами в пд. р-нах Вінниччини та в результаті роззброєння залишків 3-ї Залізної стрілец. дивізії поляками наприкінці жовтня 1919 Б. к. припинив діяльність. Б. к. 1941 – формування ОУН(м), яке було організоване в серед. серпня 1941 в р-ні м. Городенка (нині Івано-Фр. обл.) з трьох т. зв. робочих колон буковинців, які покинули рідні місця, окуповані румунами. На час утворення Б. к. складався з сотень: Припрутської, Дністрянської, Підгірної, Чернівецької, Бессарабської та ін. (разом бл. 1,5 тис. осіб). Керував куренем об'єднаний штаб на чолі з П. Войновським. На шляху свого просування до Києва члени Б. к. вели нац. культурно-просвітн. роботу серед місц. насел., допомагали в налагодженні громад.-політ. життя, сприяли створенню органів місц. самоврядування. Частина буковинців залишилася для організації праці ОУН(м) на Поділлі, дехто вступив до підрозділів укр. допоміж. поліції. Через тер. Терноп., Кам'янець-Поділ., Вінн. і Житомир. областей Б. к. наприкінці вересня 1941 прибув до Києва, окупов. нім. військами. На поч. листопада його чисельність зросла від 700 до майже 1500–1700 осіб. Буковинці підпорядкували себе Укр. нац. раді, створ. 5 жовтня 1941 в Києві з ініціативи ОУН(м), і склали присягу на вірність Укр. Державі. Однак заборона нім. окупац. адміністрацією діяльності Укр. нац. ради і репресії нацистів наприкінці 1941 – на поч. 1942 проти членів обох фракцій ОУН у Києві та ін. р-нах України призвели до фактич. ліквідації Б. к. як парамілітар. формації. Частина його членів перейшла до підпіл. роботи в організац. структурах ОУН(м), інші відійшли на Зх., деякі були розстріляні німцями. Чимало членів Б. к., рятуючись від репресій німців, вступили до різних добровольчих мілітар. формацій,

підпорядков. окупац. владі. Це, зокрема, 109-й поліцей. батальйон на Вінниччині, а також 115-й і 118-й батальйони, сформов. влітку 1942 в Києві. Восени того ж року згадані формації були перекинуті до Білорусі, де їх використовували для охорони військ. об'єктів і боротьби з рад. партизанами. В серед. 1944 внаслідок поразки нім. військ у Білорусі 109-й батальйон повернуто до України (Терноп. обл.), де частина його вояків перейшла до загонів УПА. 115-й і 118-й батальйони в цей час опинилися на тер. Франції. Наприкінці серпня 1944 частина особового складу цих підрозділів перейшла на бік сил франц. Руху Опору.

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. Верига В. Буковинський курінь 1941 // На зов Києва. Укр. націоналізм у 2-й світ. війні: 36. ст., спогадів і документів. К., 1993;
2. Дуда А., Старик В. Буковинський курінь у боях за українську державність. 1918–1941–1944. Чц., 1995.

Бібліографічний опис:

Буковинський курінь / А. В. Кентій // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2004. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-36673>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).